

Nr 480

Av herr **Persson, Helmer**, och herr **Öhman**, om viss inventering beträffande ofullständiga småbruk invid eller arrendegårdar under fideikommissen.

Av riksdagsberättelsen framgår att den utredning, som tillkallades 1952 rörande fideikommissens avskaffande, beräknas kunna slutföra sitt uppdrag under innevarande år. Härigenom öppnas, får man hoppas, möjligheter att inom överskådlig tid komma fram till ett avvecklande av den feodala kvarleva, som fideikommissen utgör.

I de trakter, där fideikommiss förefinns i större omfattning, utgör dessa alltjämt ett betydande hinder för en sund landsbygdsutveckling, för strävandena att skapa "en levande landsbygd". Den kolossala anhopningen av jord och skog under vissa fideikommiss utgör en bjärt kontrast till det stora antalet ofullständiga småbruk i samma trakter. Främst är detta fallet i Skåne, där många av de 15 000 brukningsdelarna i storleksgruppena 2—10 hektar genom tilldelning av jord och skog från fideikommissen skulle kunna förvandlas till bärkraftiga jordbruk. När det därför nu kan förväntas, att hela problemkomplexet om fideikommissens avskaffande inom den närmaste tiden kommer att framläggas för offentligheten, är det givet att detta bland många småbrukare och arrendatorer, vilkas brukningsdelar är belägna invid eller hör under fideikommissen, väcker till liv förhoppningar om möjligheter till komplettering med jord och/eller skog respektive övertagande av arrendegårdar.

Härvidlag spelar det självfallet en roll, att statsmakterna i samband med jordbruksbesluten 1947 gjorde bindande utfästelser om möjligheter för innehavare av ofullständiga småbruk att få dessa kompletterade och att dessa utfästelser — trots den i detta syfte företagna kompletteringen av expropriationslagstiftningen — faktiskt kommit att stanna på pappret.

I samband med framläggandet av de resultat, som utredningen om fideikommissens avskaffande kommer till, vore det självfallet värdefullt för myndigheter och berörda enskilda att veta, i vilken omfattning behov föreligger från nyssnämnda småbrukare och arrendatorers sida av komplettering med jord och skog från fideikommissen respektive övertagande av arrendegårdar. En inventering i detta syfte bör göras under innevarande år genom lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas försorg, eventuellt med anlitanande av RLF:s centrala register. Härigenom skulle berörda

småbrukare och arrendatorer beredas tillfälle att framlägga sina önskemål, samtidigt som statsmakterna fick ett kompletterande underlag av stort värde för att inom överskådlig tid — och utifrån demokratiska och utvecklingsfrämjande utgångspunkter — kunna träffa ett slutligt avgörande om fideikommissen.

Hänvisande till vad som ovan anförts föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en inventering genom lantbruksstyrelsens och lantbruksnämndernas försorg, omfattande ofullständiga småbruk invid eller arrendegårdar under fideikommissen, för att utröna i vilken omfattning behov föreligger av komplettering med jord och skog från fideikommissen respektive övertagande av arrendegårdar; samt

att denna inventering företas i sådan ordning, att resultatet härav föreligger samtidigt med det väntade betänkandet från utredningen för fideikommissens avskaffande.

Stockholm i januari 1956

Helmer Persson

Gunnar Öhman
